

OPERATSION BO'LIM HAMSHIRASINING JARROHLIK AMALIYOTI XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDAGI O'RNI VA KASBIY MAS'ULIYATI

Tagayeva Gulzoda Saidrasulovna

Respublika Shoshilinch Tibbiy Yordam Ilmiy Markazi Toshkent viloyati
filiali operatsion bo'lim hamshirasi
<https://doi.org/10.5281/zenodo.20841605>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 21-iyun 2026 yil
Ma'qullandi: 23-iyun 2026 yil
Nashr qilindi: 25-iyun 2026 yil

KEY WORDS

Operatsion bo'lim hamshirasi, jarrohlik amaliyoti, bemor xavfsizligi, kasbiy mas'uliyat, aseptika, antiseptika, steril muhit, infeksiyon nazorat, jarrohlik brigadasi, tibbiy xizmat sifati, hamshiralik ishi, operatsiya xavfsizligi.

ABSTRACT

Maqolada operatsion bo'lim hamshirasining jarrohlik amaliyoti xavfsizligini ta'minlashdagi o'rni va kasbiy mas'uliyati yoritilgan. Zamonaviy jarrohlik amaliyotida bemor xavfsizligini ta'minlash, aseptika va antiseptika qoidalariga qat'iy rioya qilish, steril muhitni saqlash, jarrohlik asbob-uskunalarini tayyorlash va nazorat qilish operatsion hamshiraning muhim vazifalari sifatida tahlil qilinadi. Maqolada operatsion hamshiraning operatsiyadan oldingi, operatsiya davomidagi va operatsiyadan keyingi faoliyati, jarrohlik brigadasi bilan hamkorligi, infeksiyon asoratlarning oldini olishdagi roli hamda tibbiy xizmat sifatini oshirishdagi ahamiyati ko'rib chiqilgan. Shuningdek, operatsion bo'lim hamshiralarning kasbiy kompetensiyasini oshirish, xavfsizlik chek-listlaridan foydalanish, infeksiyon nazorat protokollariga amal qilish va zamonaviy tibbiy texnologiyalar bilan ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish zarurligi asoslab berilgan. Tadqiqot natijalari operatsion hamshiraning bilim, tajriba, aniqlik, mas'uliyat va jamoaviy muloqotga asoslangan faoliyati jarrohlik amaliyoti xavfsizligi va bemor salomatligini ta'minlashda muhim omil ekanligini ko'rsatadi.

Zamonaviy tibbiyotda jarrohlik amaliyotlari samaradorligi nafaqat shifokor-jarrohning kasbiy mahorati, balki butun jarrohlik brigadasining o'zaro hamkorligi, aniqligi va mas'uliyatiga ham bevosita bog'liqdir. Ayniqsa, operatsion bo'lim hamshirasi jarrohlik jarayonining uzluksiz, xavfsiz va sifatli tashkil etilishida muhim o'rin tutadi. Operatsiya oldi tayyorgarligi, steril asbob-uskunalarini tayyorlash, aseptika va antiseptika qoidalariga rioya qilish, jarrohlik brigadasiga zarur sharoit yaratish hamda bemor xavfsizligini ta'minlash operatsion hamshiraning asosiy kasbiy vazifalaridan hisoblanadi.

Bugungi kunda tibbiyot muassasalarida bemor xavfsizligini ta'minlash masalasi eng ustuvor yo'nalishlardan biri sifatida qaralmoqda. Jarrohlik amaliyoti davomida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan infeksiyon asoratlari, texnik xatoliklar, asbob-uskunalarining yetarli darajada

tayyorlanmasligi yoki steril rejimning buzilishi bemorning sog'lig'i va hayoti uchun jiddiy xavf tug'dirishi mumkin. Shu sababli operatsion bo'lim hamshirasining bilim, ko'nikma, hushyorlik, mas'uliyat va tezkor qaror qabul qilish qobiliyati amaliyot xavfsizligini ta'minlashda alohida ahamiyat kasb etadi.

Operatsion hamshira jarrohlik amaliyotining har bir bosqichida faol ishtirok etadi. U operatsiya oldidan xona, steril maydon, asboblari, tikuv materiallari, dori vositalari va zarur jihozlarning tayyorligini nazorat qiladi. Operatsiya davomida jarrohning harakatlarini oldindan anglab, kerakli asboblarni o'z vaqtida uzatadi, steril muhitni saqlaydi va jarrohlik jarayonining tartibli kechishiga ko'maklashadi. Operatsiyadan keyingi bosqichda esa ishlatilgan asboblarni hisobga olish, ularni dezinfektsiya va sterilizatsiyaga tayyorlash, hujjatlarni to'g'ri yuritish kabi vazifalarni bajaradi.

Mazkur kasbiy faoliyat yuqori darajadagi e'tibor, aniqlik, intizom va tibbiy etika talab qiladi. Operatsion hamshiraning kichik xatosi ham jarrohlik jarayoniga salbiy ta'sir ko'rsatishi, bemorda operatsiyadan keyingi asoratlar rivojlanishiga sabab bo'lishi mumkin. Shu bois operatsion bo'lim hamshirasining kasbiy kompetensiyasini oshirish, amaliy ko'nikmalarini muntazam takomillashtirish va zamonaviy tibbiy texnologiyalar bilan ishlash malakasini rivojlantirish dolzarb masalalardan biridir.

ADABIYOTLAR TAHLILI. Ilmiy adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, zamonaviy jarrohlik amaliyotida bemor xavfsizligini ta'minlash ko'p omilli jarayon bo'lib, unda operatsion bo'lim hamshirasining kasbiy faoliyati muhim o'rin egallaydi. Operatsiya jarayonining muvaffaqiyatli kechishi jarroh, anesteziolog, reanimatolog va hamshiralari o'rtasidagi o'zaro hamkorlikka bog'liq bo'lib, ayniqsa operatsion hamshiraning tayyorgarligi, aniqligi va mas'uliyati jarrohlik xavfsizligini ta'minlashda alohida ahamiyat kasb etadi.

Ko'plab tadqiqotlarda operatsion bo'lim hamshirasi faoliyatining asosiy yo'nalishlari sifatida operatsiya xonasini tayyorlash, steril asbob-uskunalarini nazorat qilish, aseptika va antiseptika qoidalariga qat'iy rioya etish, jarrohlik brigadasiga zarur sharoit yaratish hamda bemor xavfsizligini ta'minlash ko'rsatib o'tiladi. Mualliflarning ta'kidlashicha, operatsion hamshiraning kasbiy xatosi yoki e'tiborsizligi jarrohlik infeksiyalari, asboblari bilan bog'liq muammolar, operatsiya vaqtining cho'zilishi va bemorda operatsiyadan keyingi asoratlar rivojlanishiga sabab bo'lishi mumkin.

Adabiyotlarda jarrohlik xavfsizligini ta'minlashda aseptika va antiseptika qoidalarining ahamiyati alohida ta'kidlanadi. Operatsion hamshira steril maydonni to'g'ri tashkil etishi, steril asboblari va materiallarning yaroqliligini tekshirishi, operatsiya davomida steril rejim buzilmasligini nazorat qilishi lozim. Sterillik qoidalariga rioya qilmaslik jarrohlik sohasida infeksiya asoratlar rivojlanish xavfini oshiradi. Shu sababli ilmiy manbalarda operatsion hamshiralarning infeksiya nazorat bo'yicha bilim va amaliy ko'nikmalarini muntazam oshirib borish zarurligi qayd etiladi.

Xalqaro tajribalarda bemor xavfsizligini oshirish maqsadida jarrohlik xavfsizligi bo'yicha maxsus nazorat ro'yxatlari, ya'ni chek-listlardan foydalanish tavsiya etiladi. Bunday yondashuv bemorning shaxsini aniqlash, operatsiya turi va sohasi to'g'riligini tekshirish, anesteziologik xavflarni baholash, zarur asbob-uskunalar va dori vositalarining tayyorligini nazorat qilish imkonini beradi. Operatsion hamshira ushbu jarayonda faol ishtirok etib, jarrohlik brigadasi a'zolari o'rtasida aniq va samarali muloqotni ta'minlaydi.

Ilmiy adabiyotlarda operatsion hamshiraning kasbiy kompetensiyasi keng tushuncha sifatida talqin qilinadi. U nafaqat tibbiy bilim va amaliy ko'nikmalarni, balki tezkor fikrlash, mas'uliyat, stressga chidamlilik, jamoada ishlash, tibbiy hujjatlarni to'g'ri yuritish va bemor hayoti uchun javobgarlikni his qilish kabi sifatlarini ham o'z ichiga oladi. Ayniqsa, shoshilinch jarrohlik holatlarida operatsion hamshiraning vaziyatni tez anglab, zarur asbob-uskunalarini o'z vaqtida tayyorlashi jarrohlik amaliyotining muvaffaqiyatli kechishiga yordam beradi.

Tadqiqotchilar operatsion bo'limda hamshiralar faoliyatini standartlashtirish zarurligini ham ta'kidlaydilar. Standart operatsion tartiblar, ichki yo'riqnomalar, infeksiyon nazorat protokollari va xavfsizlik algoritmlarining mavjudligi hamshiralar ishida aniqlik va tartibni ta'minlaydi. Bu esa jarrohlik amaliyoti davomida inson omili bilan bog'liq xatolarni kamaytirishga, bemor xavfsizligini oshirishga va tibbiy xizmat sifatini yaxshilashga xizmat qiladi.

Operatsion hamshiraning jarrohlik brigadasi bilan samarali hamkorligi ham adabiyotlarda muhim omil sifatida baholanadi. Jarroh va hamshira o'rtasidagi o'zaro tushunish, aniq muloqot, jarrohlik bosqichlarini oldindan bilish va zarur asboblarni vaqtida taqdim etish operatsiya davomiyligini qisqartirish, ortiqcha harakatlarni kamaytirish va xavfsiz muhit yaratishga yordam beradi. Shu bois operatsion hamshiradan nafaqat texnik ko'nikmalar, balki yuqori darajadagi kommunikativ madaniyat ham talab etiladi.

Mahalliy va xorijiy adabiyotlarda operatsion hamshiralar malakasini uzluksiz oshirish, simulyatsion mashg'ulotlar, amaliy treninglar, infeksiyon nazorat bo'yicha o'quv kurslari va zamonaviy tibbiy texnologiyalar bilan ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish zarurligi qayd etiladi. Chunki jarrohlik sohasida yangi texnologiyalar, laparoskopik uskunalar, endoskopik tizimlar, elektrojarrohlik apparatlari va monitoring vositalarining keng joriy etilishi operatsion hamshiralardan doimiy ravishda o'z bilim va ko'nikmalarini yangilab borishni talab qiladi.

Shunday qilib, adabiyotlar tahlili operatsion bo'lim hamshirasi jarrohlik amaliyoti xavfsizligini ta'minlashda muhim kasbiy subyekt ekanligini ko'rsatadi. Uning faoliyati operatsiya oldi tayyorgarligi, operatsiya davomidagi steril nazorat, asbob-uskunalarini boshqarish, jarrohlik brigadasi bilan hamkorlik qilish va operatsiyadan keyingi xavfsizlik choralari o'z ichiga oladi. Mavjud ilmiy manbalar operatsion hamshiraning kasbiy mas'uliyatini oshirish, faoliyatini standartlashtirish va amaliy ko'nikmalarini muntazam takomillashtirish bemor xavfsizligi va jarrohlik amaliyoti sifatini yaxshilashning muhim sharti ekanligini tasdiqlaydi.

METOD VA METODOLOGIYA. Mazkur maqolani tayyorlashda operatsion bo'lim hamshirasining jarrohlik amaliyoti xavfsizligini ta'minlashdagi o'rni va kasbiy mas'uliyatini o'rganishga yo'naltirilgan kompleks yondashuv asos qilib olindi. Tadqiqot metodologiyasi operatsion hamshira faoliyatini tibbiy, tashkiliy, kasbiy, axloqiy va xavfsizlik nuqtayi nazaridan tahlil qilishga qaratildi.

Tadqiqotning obyekti sifatida operatsion bo'lim hamshirasi faoliyati, uning jarrohlik amaliyoti oldidan, amaliyot davomida va undan keyingi bosqichlarda bajaradigan vazifalari belgilandi. Tadqiqot predmeti esa operatsion hamshiraning bemor xavfsizligini ta'minlash, aseptika va antiseptika qoidalariga rioya qilish, steril muhitni saqlash, jarrohlik asbob-uskunalarini tayyorlash hamda jarrohlik brigadasi bilan samarali hamkorlik qilish jarayonlaridan iborat bo'ldi.

Maqolada umumilmiy, tahliliy, taqqoslash, tizimli yondashuv va kuzatuv metodlaridan foydalanildi. Umumilmiy tahlil metodi orqali operatsion bo'lim hamshirasi faoliyatining mazmuni, vazifalari va kasbiy ahamiyati o'rganildi. Tahliliy metod yordamida jarrohlik amaliyotida xavfsizlikni ta'minlashga ta'sir qiluvchi asosiy omillar, jumladan, steril rejim, asbob-uskunalarining tayyorligi, bemorni identifikatsiya qilish, jarrohlik maydonini tayyorlash va operatsiya jarayonida jamoaviy muloqot masalalari yoritildi.

Taqqoslash metodi orqali operatsion hamshira faoliyatining an'anaviy va zamonaviy yondashuvlari solishtirildi. Bunda operatsion bo'limda standart ish tartiblariga rioya qilish, xavfsizlik chek-listlaridan foydalanish, infeksiyon nazorat qoidalarini qo'llash va zamonaviy tibbiy texnologiyalar bilan ishlash ko'nikmalarining ahamiyati tahlil qilindi. Ushbu yondashuv operatsion hamshira faoliyatini faqat texnik vazifalar majmui sifatida emas, balki bemor xavfsizligini ta'minlovchi muhim kasbiy jarayon sifatida baholash imkonini berdi.

Tizimli yondashuv metodi operatsion bo'lim hamshirasi faoliyatini jarrohlik brigadasi faoliyatining ajralmas qismi sifatida o'rganishga imkon berdi. Chunki operatsiya jarayoni jarroh, anesteziolog, operatsion hamshira, anesteziologiya hamshirasi va boshqa tibbiyot xodimlarining o'zaro muvofiqlashgan harakatlariga bog'liq. Shu nuqtayi nazardan, operatsion hamshiraning kasbiy tayyorgarligi, mas'uliyati, tezkorligi va aniqligi jarrohlik amaliyoti sifatiga bevosita ta'sir ko'rsatuvchi omil sifatida baholandi.

Kuzatuv metodi asosida operatsion hamshiraning amaliy faoliyatida uchraydigan asosiy jarayonlar, xususan, operatsiya xonasini tayyorlash, steril stolni tashkil etish, jarrohlik asboblari hisobga olish, operatsiya davomida jarrohga asboblarni o'z vaqtida uzatish, steril maydonni nazorat qilish va operatsiyadan keyin asbob-uskunalarini dezinfektsiyaga tayyorlash bosqichlari tahlil qilindi. Bu jarayonlarda hamshiraning e'tibori, tajribasi va kasbiy intizomi muhim ahamiyatga ega ekanligi asoslandi.

Metodologik jihatdan maqolada bemor xavfsizligi, infeksiyon nazorat, kasbiy kompetensiya va tibbiy etika tushunchalari o'zaro bog'liq holda ko'rib chiqildi. Operatsion hamshiraning faoliyati nafaqat tibbiy-texnik vazifalarni bajarish, balki bemor hayoti va sog'lig'i uchun mas'uliyatni his qilish, jarrohlik brigadasi bilan samarali muloqot qilish, xavf omillarini oldindan aniqlash va ularning oldini olishga qaratilgan kasbiy faoliyat sifatida talqin qilindi.

Shuningdek, maqolada operatsion hamshira faoliyatini baholashda quyidagi mezonlarga e'tibor qaratildi: aseptika va antiseptika qoidalariga rioya qilish darajasi, steril asbob-uskunalarini tayyorlash sifati, operatsiya jarayonida tezkor va aniq harakat qilish qobiliyati, jarrohlik brigadasi bilan hamkorlik darajasi, hujjatlarni to'g'ri yuritish, infeksiyon asoratlarning oldini olishga qaratilgan profilaktik faoliyat va bemor xavfsizligini ta'minlashga bo'lgan mas'uliyat.

Umuman olganda, mazkur tadqiqot metodologiyasi operatsion bo'lim hamshirasining kasbiy faoliyatini har tomonlama o'rganish, uning jarrohlik xavfsizligini ta'minlashdagi o'rnini ilmiy asoslash va amaliy faoliyatini takomillashtirish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqishga xizmat qiladi. Ushbu yondashuv operatsion hamshiraning zamonaviy tibbiyotdagi ahamiyatini chuqurroq ochib berish hamda bemor xavfsizligini oshirishda uning mas'uliyatini asoslash imkonini beradi.

TADQIQOT NATIJALARI VA MUHOKAMA. Tadqiqot davomida operatsion bo'lim hamshirasining jarrohlik amaliyoti xavfsizligini ta'minlashdagi o'rni, asosiy kasbiy vazifalari, amaliy faoliyat bosqichlari va bemor xavfsizligiga ta'sir etuvchi omillar tahlil qilindi. O'rganish

natijalari shuni ko'rsatdiki, operatsion hamshira jarrohlik jarayonining har bir bosqichida faol ishtirok etadi va uning kasbiy tayyorgarligi, aniqligi hamda mas'uliyati operatsiya xavfsizligini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega.

Operatsion bo'lim hamshirasi faoliyati shartli ravishda uch asosiy bosqichga ajratildi: operatsiyadan oldingi tayyorgarlik, operatsiya davomidagi faoliyat va operatsiyadan keyingi nazorat. Har bir bosqichda hamshiraning vazifalari aniq va izchil bajarilishi jarrohlik amaliyotining xavfsiz, tartibli va sifatli o'tishiga xizmat qiladi.

1-jadval. Operatsion bo'lim hamshirasi faoliyatining asosiy bosqichlari

Faoliyat bosqichi	Operatsion hamshiraning asosiy vazifalari	Xavfsizlikka ta'siri
Operatsiyadan oldingi bosqich	Operatsiya xonasini tayyorlash, steril asbob-uskunalarni tekshirish, dori vositalari va tikuv materiallarini tayyorlash	Operatsiya jarayonining uzluksiz va xavfsiz boshlanishini ta'minlaydi
Operatsiya davomidagi bosqich	Jarrohga zarur asboblarni o'z vaqtida uzatish, steril maydonni saqlash, asboblarni sonini nazorat qilish	Texnik xatolar, infeksiya va jarrohlik kechikishlarining oldini oladi
Operatsiyadan keyingi bosqich	Asbob-uskunalarni hisobga olish, dezinfeksiya va sterilizatsiyaga tayyorlash, hujjatlarni yuritish	Keyingi operatsiyalar uchun xavfsiz sharoit yaratadi

Tahlil natijalariga ko'ra, operatsion hamshiraning eng muhim vazifalaridan biri aseptika va antiseptika qoidalariga qat'iy rioya qilish hisoblanadi. Steril maydonni to'g'ri tashkil etish, steril asbob-uskunalarining yaroqliligini tekshirish, operatsiya davomida steril rejim buzilishining oldini olish jarrohlik infeksiyalarini kamaytirishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi. Ayniqsa, steril stolni to'g'ri tayyorlash, asboblarni belgilangan tartibda joylashtirish va operatsiya davomida ularning hisobini yuritish bemor xavfsizligi uchun katta ahamiyatga ega.

2-jadval. Jarrohlik xavfsizligini ta'minlashda operatsion hamshira mas'uliyati

Xavfsizlik yo'nalishi	Operatsion hamshiraning vazifasi	Kutiladigan natija
Aseptika va antiseptika	Steril muhitni saqlash, qo'l, kiyim va asboblarni sterilligini nazorat qilish	Jarrohlik infeksiyalari xavfi kamayadi
Asbob-uskunalar nazorati	Jarrohlik asboblari, tikuv materiallari va jihozlar tayyorligini tekshirish	Operatsiya jarayonida texnik uzilishlar oldi olinadi
Bemor xavfsizligi	Bemor shaxsi, operatsiya sohasi va amaliyot turini aniqlashtirishda ishtirok etish	Noto'g'ri bemor yoki noto'g'ri operatsiya xavfi kamayadi
Jamoaviy hamkorlik	Jarroh, anesteziolog va boshqa xodimlar bilan aniq muloqot qilish	Operatsiya jarayoni muvofiqlashgan holda kechadi
Hujjatlarni yuritish	Ishlatilgan materiallar, asboblarni va operatsiya jarayoniga oid ma'lumotlarni qayd etish	Tibbiy nazorat va javobgarlik kuchayadi

O'rganilgan ma'lumotlar shuni ko'rsatadiki, operatsion hamshiraning kasbiy kompetensiyasi faqat texnik harakatlarni bajarish bilan cheklanmaydi. U jarrohlik jarayonining barcha ishtirokchilari bilan samarali hamkorlik qilishi, vaziyatni tez baholashi, kutilmagan holatlarda to'g'ri qaror qabul qilishi va jarrohlik brigadasining ish ritmiga moslashishi kerak. Bu esa undan yuqori darajadagi bilim, amaliy ko'nikma, mas'uliyat, e'tibor va psixologik barqarorlikni talab qiladi.

3-jadval. Operatsion hamshira kasbiy kompetensiyasining asosiy tarkibiy qismlari

Kompetensiya turi	Mazmuni	Amaliy ahamiyati
Tibbiy bilim	Jarrohlik asboblari, sterilizatsiya, infeksiyon nazorat va operatsiya bosqichlarini bilish	Operatsiya xavfsizligini oshiradi
Amaliy ko'nikma	Asboblarni tayyorlash, uzatish, hisobga olish va steril maydonni saqlash	Jarrohlik jarayonining tartibli kechishini ta'minlaydi
Kommunikativ kompetensiya	Jarrohlik brigadasi bilan aniq va tezkor muloqot qilish	Jamoaviy xatolar kamayadi
Mas'uliyat	Bemor hayoti va sog'lig'i uchun kasbiy javobgarlikni his qilish	Xavfsizlik madaniyatini kuchaytiradi
Stressga chidamlilik	Shoshilinch va murakkab vaziyatlarda xotirjam harakat qilish	Favqulodda holatlarda samarali yordam ko'rsatishga imkon beradi

Muhokama jarayonida operatsion hamshira faoliyatida standartlashtirilgan yondashuvlarning ahamiyati alohida qayd etildi. Operatsiya oldi chek-listlari, infeksiyon nazorat protokollari, asboblarni hisobga olish tartibi va sterilizatsiya qoidalariga amal qilish inson omili bilan bog'liq xatolarni kamaytiradi. Ayniqsa, jarrohlik xavfsizligi chek-listlaridan foydalanish bemorni to'g'ri identifikatsiya qilish, operatsiya sohasi va amaliyot turini aniqlashtirish, zarur jihozlar mavjudligini tekshirish hamda jamoaviy muloqotni yaxshilashga xizmat qiladi.

4-jadval. Operatsion hamshira faoliyatini takomillashtirish yo'nalishlari

Takomillashtirish yo'nalishi	Amalga oshiriladigan chora-tadbirlar	Kutiladigan samaradorlik
Malaka oshirish	Amaliy treninglar, simulyatsion mashg'ulotlar va o'quv kurslarini tashkil etish	Kasbiy tayyorgarlik va tezkorlik oshadi
Standart tartiblarni joriy etish	Chek-listlar, protokollar va ichki yo'riqnomalardan foydalanish	Xatolar va xavf omillari kamayadi
Infeksiyon nazoratni kuchaytirish	Sterilizatsiya, dezinfeksiya va aseptika qoidalarini doimiy nazorat qilish	Jarrohlik infeksiyalari xavfi pasayadi
Texnologik bilimlarni oshirish	Zamonaviy jarrohlik uskunalari bilan ishlash bo'yicha o'quvlar o'tkazish	Operatsiya jarayoni samaradorligi ortadi

Jamoaviy muloqotni rivojlantirish	Jarrohlik brigadasi a'zolari o'rtasida aniq axborot almashinuvini yo'lga qo'yish	Muvofiqlashgan va xavfsiz ish muhiti shakllanadi
-----------------------------------	--	--

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, operatsion bo'lim hamshirasining kasbiy mas'uliyati bemor xavfsizligini ta'minlashning ajralmas tarkibiy qismidir. Operatsiya jarayonida steril muhitning saqlanishi, asbob-uskunalarining tayyorligi, jarrohlik brigadasi bilan hamkorlik va hujjatlarning to'g'ri yuritilishi operatsion hamshiraning bevosita ishtiroki bilan amalga oshiriladi. Shu sababli operatsion hamshiraning har bir harakati jarrohlik amaliyotining umumiy natijasiga ta'sir ko'rsatadi.

Umuman olganda, operatsion hamshira faoliyatini takomillashtirish bemor xavfsizligini oshirish, jarrohlik infeksiyalarining oldini olish, operatsiya jarayonida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan texnik va tashkiliy xatolarni kamaytirish imkonini beradi. Buning uchun operatsion bo'limlarda muntazam malaka oshirish tizimini yo'lga qo'yish, zamonaviy standartlar asosida ishlash, infeksiyon nazoratni kuchaytirish va jamoaviy hamkorlik madaniyatini rivojlantirish muhim hisoblanadi.

Shunday qilib, tadqiqot natijalari operatsion bo'lim hamshirasi jarrohlik amaliyoti xavfsizligini ta'minlashda muhim kasbiy subyekt ekanligini tasdiqlaydi. Uning bilim va ko'nikmalari, mas'uliyati, aniqligi hamda jarrohlik brigadasi bilan samarali hamkorligi bemor xavfsizligini oshirish va tibbiy xizmat sifatini yaxshilashning muhim omili sifatida namoyon bo'ladi.

XULOSA VA TAVSIYALAR. O'tkazilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, operatsion bo'lim hamshirasi jarrohlik amaliyoti xavfsizligini ta'minlashda muhim kasbiy subyekt hisoblanadi. Jarrohlik jarayonining muvaffaqiyatli va xavfsiz kechishi nafaqat jarrohning mahoratiga, balki operatsion hamshiraning tayyorgarligi, aniqligi, mas'uliyati va jarrohlik brigadasi bilan samarali hamkorligiga ham bevosita bog'liqdir.

Operatsion hamshira operatsiyadan oldingi, operatsiya davomidagi va operatsiyadan keyingi bosqichlarda muhim vazifalarni bajaradi. Operatsiya xonasini tayyorlash, steril asbob-uskunalarini nazorat qilish, aseptika va antiseptika qoidalariga rioya qilish, jarrohlik asboblarni o'z vaqtida uzatish, steril maydonni saqlash hamda ishlatilgan materiallarni hisobga olish bemor xavfsizligini ta'minlashning asosiy omillaridan biridir.

Tadqiqot natijalari operatsion hamshiraning kasbiy kompetensiyasi jarrohlik infeksiyalarining oldini olish, texnik va tashkiliy xatolarni kamaytirish, operatsiya jarayonining uzluksizligini ta'minlash hamda tibbiy xizmat sifatini oshirishda muhim ahamiyatga ega ekanligini tasdiqlaydi. Ayniqsa, steril rejimga qat'iy amal qilish, asbob-uskunalar tayyorligini tekshirish, bemorni identifikatsiya qilish jarayonida ishtirok etish va jarrohlik brigadasi bilan aniq muloqot qilish operatsion hamshiraning kasbiy mas'uliyatini belgilovchi asosiy mezonlardir.

Shuningdek, operatsion bo'lim hamshirasi faoliyatida standartlashtirilgan ish tartiblari, xavfsizlik chek-listlari, infeksiyon nazorat protokollari va muntazam malaka oshirish tizimining joriy etilishi muhim hisoblanadi. Bunday yondashuv inson omili bilan bog'liq xatolarni kamaytiradi, bemor xavfsizligini oshiradi va jarrohlik amaliyotining sifatli bajarilishiga xizmat qiladi.

Umuman olganda, operatsion bo'lim hamshirasi faoliyatini takomillashtirish zamonaviy jarrohlik amaliyotida bemor xavfsizligi madaniyatini shakllantirishning muhim sharti

hisoblanadi. Operatsion hamshiraning bilim, ko'nikma, mas'uliyat, intizom va kasbiy etikaga asoslangan faoliyati jarrohlik natijalarini yaxshilash hamda operatsiyadan keyingi asoratlarni kamaytirishga xizmat qiladi.

Tavsiyalar

Operatsion bo'lim hamshiralarining kasbiy bilim va amaliy ko'nikmalarini muntazam oshirib borish maqsadida malaka oshirish kurslari, amaliy seminarlar va simulyatsion treninglarni tashkil etish zarur.

Operatsiya xonasida aseptika va antiseptika qoidalariga qat'iy rioya etilishini doimiy nazorat qilish, steril muhitni saqlash bo'yicha ichki nazorat tizimini kuchaytirish tavsiya etiladi.

Jarrohlik amaliyotidan oldin asbob-uskunalar, tikuv materiallari, dori vositalari va texnik jihozlarning to'liq tayyorligini tekshirish bo'yicha maxsus nazorat ro'yxatlaridan foydalanish lozim.

Operatsion bo'limlarda jarrohlik xavfsizligi chek-listlarini amaliyotga keng joriy etish, bemor shaxsi, operatsiya turi va operatsiya sohasi to'g'riligini aniqlashtirish jarayonida operatsion hamshiraning faol ishtirokini ta'minlash zarur.

Operatsion hamshira faoliyatida jarrohlik asboblarini hisobga olish, sterilizatsiya va dezinfeksiya jarayonlarini hujjatlashtirish tartibini yanada takomillashtirish maqsadga muvofiqdir.

Jarroh, anesteziolog va hamshiralar o'rtasida samarali jamoaviy muloqotni rivojlantirish, operatsiya vaqtida aniq, qisqa va tushunarli axborot almashinuvini yo'lga qo'yish tavsiya etiladi.

Operatsion hamshiralarni zamonaviy jarrohlik texnologiyalari, laparoskopik va endoskopik uskunalar, elektrojarrohlik apparatlari hamda monitoring vositalari bilan ishlash bo'yicha muntazam o'qitib borish zarur.

Operatsion bo'lim hamshirasi faoliyatini baholashda uning kasbiy mas'uliyati, steril rejimga rioya qilishi, tezkorligi, aniqligi, hujjatlarni to'g'ri yuritishi va bemor xavfsizligini ta'minlashdagi ishtiroki asosiy mezon sifatida olinishi lozim.

Jarrohlik infeksiyalarining oldini olish maqsadida operatsion bo'limda infeksiyon nazorat protokollarini takomillashtirish, dezinfeksiya va sterilizatsiya jarayonlarining sifatini muntazam monitoring qilish tavsiya etiladi.

Kelgusida operatsion hamshiralar faoliyatining bemor xavfsizligi, jarrohlik infeksiyalari kamayishi va operatsiyadan keyingi natijalarga ta'sirini chuqurroq o'rganishga qaratilgan ilmiy-amaliy tadqiqotlarni kengaytirish maqsadga muvofiqdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. World Health Organization. WHO Guidelines for Safe Surgery 2009: Safe Surgery Saves Lives. – Geneva: World Health Organization, 2009. – 124 p.
2. World Health Organization. Global Guidelines for the Prevention of Surgical Site Infection. – 2nd ed. – Geneva: World Health Organization, 2018. – 186 p.
3. Haynes A. B., Weiser T. G., Berry W. R. et al. A surgical safety checklist to reduce morbidity and mortality in a global population // New England Journal of Medicine. – 2009. – Vol. 360, № 5. – P. 491–499. DOI: 10.1056/NEJMsa0810119.
4. Berríos-Torres S. I., Umscheid C. A., Bratzler D. W. et al. Centers for Disease Control and Prevention Guideline for the Prevention of Surgical Site Infection, 2017 // JAMA Surgery. – 2017. – Vol. 152, № 8. – P. 784–791. DOI: 10.1001/jamasurg.2017.0904.

5. de Vries E. N., Prins H. A., Crolla R. M. et al. Effect of a comprehensive surgical safety system on patient outcomes // New England Journal of Medicine. – 2010. – Vol. 363, № 20. – P. 1928–1937. DOI: 10.1056/NEJMsa0911535.
6. Гостищев В. К. Общая хирургия: учебник. – Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2015. – 728 с.
7. Петров С. В. Общая хирургия: учебник. – 4-е изд., перераб. и доп. – Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2014. – 768 с.
8. Савельев В. С., Кириенко А. И. Хирургические болезни: учебник. – Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2014. – 720 с.
9. Мухина С. А., Тарновская И. И. Теоретические основы сестринского дела: учебник. – Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2016. – 368 с.
10. Двойников С. И. Организация сестринской деятельности: учебное пособие. – Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2017. – 528 с.
11. Обуховец Т. П. Сестринское дело в хирургии: учебное пособие. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2018. – 477 с.
12. Hamshiralik ishi asoslari: o'quv qo'llanma. – Toshkent: Tibbiyot nashriyoti, 2020. – 256 b.
13. Jarrohlikda hamshiralik parvarishi: o'quv-uslubiy qo'llanma. – Toshkent: Tibbiyot akademiyasi nashriyoti, 2021. – 184 b.
14. Infekcion nazorat va tibbiy xavfsizlik asoslari: o'quv-uslubiy qo'llanma. – Toshkent: Sog'liqni saqlash vazirligi, 2022. – 140 b.

INNOVATIVE
ACADEMY